

LAPSEN KIINNI PITÄMINEN

Tämä toimintaohje on tehty tilanteisiin, joissa tarvitaan aikuisen apua lapsen aggressiivisen ja rajattoman käyttäytymisen hillitsemiseen.

Kiinni pitämisen perusteet

Varhaiskasvatuslaki ja perusopetuslaki eivät säätele lapsen kiinni pitämistä. Lastensuojelulaissa on erikseen säädetty kiinnipidosta ja sen edellytyksistä lastensuojelulaitoksissa, mutta sivistystoimen yksiköissä ei sovelleta tätä pykälää. Sivistystoimen osalta tulee kyseeseen muualla lainsäädännössä säännelty oikeus ja velvollisuus turvallisuuden ylläpitämiseen.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköissä voi syntyä tilanteita, joissa lapsi vaarantaa oman tai toisen henkeä tai terveyttä. Lapsi voi myös kohdistaa aggressionsa omaan tai toisen omaisuuteen. Näissä tilanteissa lapsen rauhoittamiseksi joudutaan käyttämään kiinni pitämistä turvallisuuden ylläpitämiseksi. Lasta pidetään kiinni, **jos tilanne edellyttää välitöntä puuttumista, ja jos lapsen vaaraa aiheuttavan toiminnan estäminen muilla keinoilla ei onnistu tai ole toteutettavissa**. Kiinni pitämiseen on tällöin oikeus osallistua kenellä tahansa, työtehtävästä riippumatta. Kiinni pitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä lapsen rauhoittamiseksi.

Kiinni pitämistä on aina pidettävä viimesijaisena keinona rauhoittaa lasta. Kiinni pitämistä ei saa koskaan käyttää rangaistuksena eikä se ole tuen muoto vaan voimakeino.

Kiinni pitämisen määrittely

Lapsen rauhoittamiseksi käytetään lievintä mahdollista tavoitteisiin johtavaa keinoa. Keinot suhteutetaan lapsen ikään, psyykkiseen tilaan ja muihin lapsen rauhoittumiseen vaikuttaviin seikkoihin.

Lapsen kiinni pitämisen **tarkoituksena on saada lapsi rauhoittumaan turvallisella tavalla**. Voimaa ei tule käyttää siten, että

lasta hallitaan kipua tuottamalla. Lasta alistava menettely ei ole hyväksyttävää. Kiinni pitämisen tulee olla lapsen turvallisuuden tunteen mahdollistavaa, ammatillisesti osaavaa sekä lasta ja hänen ihmisarvoaan kunnioittavaa.

Yhteistyö lapsen ja huoltajien kanssa

Huoltajalle ja edellytysten sekä tarpeen mukaisesti myös lapselle selvitetään etukäteen kiinni pidon perusteet, käytännöt, milloin kiinni pitäminen lopetetaan ja sen jälkeinen lapsen hoito. Tilanteen jälkeen lapsen huoltajalle selvitetään tapahtumien kulku, aikuisen toiminta ja lapsen reagointi kiinni pitämiseen. Huoltajia kehoitetaan tarvittaessa keskustelemaan kiinni pitämisestä myös lasta hoitavien muiden tahojen kanssa.

Lapsen kiinni pitäminen merkitsee koskemattomuuteen puuttumista ja siksi se edellyttää pääsääntöisesti huoltajan suostumusta. Jos kiinni pitämisestä ei voida sopia lapsen huoltajan kanssa, tai suostumusta ei ole saatu, voidaan siihen kuitenkin ryhtyä, jos se on lapsen rauhoittamiseksi ja hänen oman turvallisuutensa tai muun henkilön tai omaisuuden turvallisuuden kannalta juuri siinä tilanteessa välttämätöntä.

Kirjaaminen / ilmoitus

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, oppimissuunnitelmaan, HOJKSiin tai muuhun soveltuvaan asiakirjaan kirjataan yhdessä sovitut ennakoivat menettelytavat sekä tilanteet, joissa lapsen kiinni pitämiseen voidaan turvautua. Huoltajan sekä mahdollisuuksien mukaan lapsen oma näkemys asiasta kirjataan myös ko. asiakirjaan.

Kiinni pitämiseen myötävaikuttaneet tekijät, tapahtumien kuvaus, paikalla olleet henkilöt sekä toimenpide-ehdotukset tapahtumien estämiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi kirjataan asiaan kuuluvaa lomakkeeseen.

Varhaiskasvatuksessa tilanteesta, jossa lasta on rauhoitettu kiinni pitämällä paikalla ollut työntekijä täyttää kiinni pito ilmoituksen työturvallisuuden sähköisessä järjestelmässä (TUTKA). Mikäli tilanteesta on aiheutunut työntekijälle työtapaturma ja/tai tilanne on ollut uhkaava työntekijää kohtaan, valitaan työturvallisuusilmoitus. Kiinni pito ilmoitus on mahdollista täyttää osana työturvallisuusilmoitusta. Työtapaturman kohdalla tulee huomioida tarvittava käynti lääkärillä tai terveydenhoitajalla.

Esimies saa herätteen TUTKAan kirjatusta ilmoituksista. Esimies kuittaa ilmoitukset ja kirjaa mahdolliset toimenpide-ehdotuksensa. Lisätietoa TUTKAN käytöstä löytyy henkilöstön intranetistä.

Huoltajalle ilmoitetaan asiasta välittömästi tilanteen jälkeen huoltajan kanssa sovitulla tai muulla sopivalla tavalla.

Perusopetuksessa kiinni pitäminen kirjataan wilmaan oppilaan tietoihin kohtaa kurinpitotoimet. Asiasta kirjoitetaan wilma-viesti huoltajalle mikäli tätä ei tavoiteta, ellei tiedotuksesta ole muuta sovittu.

Lapsen kiinni pitäminen ja ennakointi

Huomio kiinnitetään tilanteiden ennakointiin. Lapsilla on usein aggressiivista ja rajatonta käyttäytymistä ennakoivia merkkejä, joita seurataan. Aikuiset herkistyvät lasten antamiin vihjeisiin tarjoamalla riittävästi tukea ja ohjausta. Aikuiset ottavat huomioon lasten temperamenttierot. Aikuisen tulee auttaa lasta olemalla itse rauhallinen, positiivinen ja kannustava. Lapselle on hyvä tarjota mielekästä tekemistä rauhallisessa paikassa, missä ei ole turhia aistiärsykyitä, sekä antaa aikaa ja kuunnella lasta.

Kiinni pitämisessä paikallaolijoista yksi on henkilö, joka vastaa tilanteesta. Muut aikuiset voivat toimia tukena, mutta tilanne on vastuuhenkilön hallinnassa. Muiden aikuisten tehtävänä voi olla lapsiryhmän siirtäminen toiseen tilaan, kiinni pitämiseen käytetyn tilan rauhoittaminen tai esimerkiksi terävien esineiden siirtäminen pois tieltä.

Lasta pidetään kiinni, kunnes hän on riittävän rauhallinen kommunikoidaan ilman kiinni pitämistä. Lasta pidetään kiinni tukevasti ja turvallisesti. Hänelle puhutaan rauhoittavasti. Aikuinen tarkkailee samalla omaa rauhallisuuttaan. Kiinni pitämistä varten on hyvä valita mahdollisimman turvallinen ja rauhallinen paikka.

Kiinni pitämisen aikana ja sen jälkeen lapsen vointia havainnoidaan. Lapsen kanssa keskustellaan kiinni pitämiseen johtaneista syistä niin pian, kun se on lapsen vointi huomioiden mahdollista.

Kiinni pitämisen käsittely henkilöstön kanssa

Ohjeen käsittelyn yhteydessä henkilöstön on syytä suunnitella, miten kiinni pitämisen tarvetta ehkäistään ja ennakoidaan omassa yksikössä.

Lapsen kiinni pitämistä käsitellään tarvittaessa työpaikkakokouksessa. Esimies vastaa siitä, että tilanteet tulevat aina käsitellyksi salassapitosäännökset huomioivalla ja työyhteisön toimintaa kehittäväällä tavalla. Aggressiivisen käyttäytymisen syitä ei saa etsiä vain lapsesta, vaan keskustelussa pyritään kehittämään toimintatapoja siten, että pohditaan erityisesti ympäristöä ja työntekijöiden toimintaa vastaavien tilanteiden ennaltaehkäisyn kannalta. Kiinni pitämiseen jouduttaessa arvioidaan henkilökunnan riittävyys sekä yksikön kyky vastata tukea tarvitsevan lapsen tarpeisiin. Esimies huolehtii sijaisten ja uusien työntekijöiden riittävästä perehdyttämisestä.

Kiinni pitämisen käsittely lapsiryhmän ja muiden vanhempien kanssa

Ryhmän tilanteesta tiedotetaan, mikäli se on tilanteen erityispiirteistä johtuen välttämätöntä, salassapitosäännökset huomioon ottaen. Lapsiryhmän kanssa asiaa käsitellään ikä ja kehitystaso huomioiden sekä vastataan lasten kysymyksiin. Esimerkiksi kova huuto ja aggressiivinen käytös saattavat pelottaa ryhmän muita lapsia.

Mikäli kiinni pitäminen on tapahtunut muiden lasten nähden, tulee näiden koteihin antaa tieto siitä, että lapsi on nähnyt tilanteen, jossa aikuinen on rauhoittanut lapsen kiinni pitämällä. Tilanteessa kiinni pitänyt aikuinen voidaan nimetä, samoin voidaan kertoa se, mitä tilanteesta on mahdollisesti lapsiryhmän toiminnalle aiheutunut. Salassapitosäännökset eivät salli laajempaa tiedottamista.

Tiedotemalli

Hyvät huoltajat

Päiväkodissamme sattui tänään tilanne, jossa aikuiset joutuivat pitämään kiinni erästä lasta häntä rauhoittaakseen. Tilanteesta aiheutui ryhmän toiminnalle _____ (tunnin alun tai ruokailun myöhästyminen, ulkoilun pitkittyminen tms.)

Jotkut lapset saattoivat myös säikähtää tilannetta, joten on hyvä reagoida tarvittaessa, jos lapsen käytöksessä on huomattavissa pelkoa tai arkuutta tai, jos hän itse haluaa keskustella tapahtuneesta. Mikäli teille herää kysymyksiä, kiinni pitämistä koskeva ohjeistus on luettavissa kaupungin verkkosivuilta www.vantaa.fi. Yksittäistä lasta koskeneesta tilanteesta ei tarkempia tietoja voida kuitenkaan antaa muille kuin lapsen huoltajille.

Lisätietoja: xx

Terveisin

LAPSEN RAUHOITTAMINEN KIINNI PITÄMÄLLÄ

- ❑ Kiinni pitämisen tarkoituksena on pyrkiä estämään, ettei aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi vahingoita itseään, muita tai omaisuutta.
- ❑ Toimenpiteessä pitäisi olla paikalla vähintään kaksi aikuista.
- ❑ Kiinni pitämis- ja siirtämistaitoja tulee opetella etukäteen ja harjoitella säännöllisesti.
- ❑ *Kiinni pitämisessä ei saa käyttää mitään voimankäyttövälineitä kuten esim. mattoja, naruja, vöitä yms.*
- ❑ Tilanteen alkaessa poista paikalta muut lapset ja yleisö.
- ❑ Pysy rauhallisena, äläkä provosoidu lapsen toiminnasta.
- ❑ Pyri lisäämään lapsen turvallisuuden tunnetta puhumalla hänelle rauhallisesti ja ystävällisesti.
- ❑ Etsi lapselle sopiva rauhoittumispaikka.
- ❑ Ilmoita tapahtumasta kotiin saman päivän aikana.
- ❑ Asia käsitellään tilanteen rauettua, sitten kun se on mahdollista. Kuuntele lapsen käsitys ja kerro oma näkemys tapahtumasta.
- ❑ Lapsen annetaan poistua vasta täysin rauhoittuneena. Tarvittaessa pyydä huoltaja(t) paikalle.
- ❑ Tilanteen jälkeen tulee arvioida osallisten kyky jatkaa työskentelyä loppupäivän ajan.
- ❑ Mikäli jollekin osapuolelle on tullut vammoja, niin käydään lääkärissä tai terveydenhoitajalla.
- ❑ Täytä ilmoitus lapsen kiinni pitämisestä sekä tarvittaessa uhka- ja väkivaltatilanteesta ja työtapaturmasta TUTKassa (varhaiskasvatus).